

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шани. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

В обороні українського селянства.

Промова посла д-р Івана Блажкевича на пленумі союму при першому читанні законопроекту про підвищення ґрунтового податку дня 22. травня 1928.

Високий Союме! Уряд, прокладаючи законопроекти про підвищення ґрунтового податку та про будинковий податок, які відносяться передовсім до селянського населення, вибрав до того найбільше несприятливий час. Передовсім тому, що село знаходиться тепер у стані надзвичайної економічної кризи, про що згадували вже мої передбесідники, а далі тому, що спеціально в останніх 2-х роках задля елементарних нещастів нужда загальнувала до хлопських хат у першу чергу на полуднєво-східних землях, заселених українським населенням. Попереднього року град, а потім виливи джгули передовсім ті землі, які переважно заселені українським селянством, а того року довга зима і невротай ще збільшують нужду селянського населення. Винесення тих законопроектів у такий час, є просто парубою над українським селянством.

Перед місяцем вніс Український Клуб у тій Палаті нагай внесок в справі допомоги правительству для селянського населення, яке потерпіло наслідком елементарних нещастів. Союм одностайно ухвалив нагай, а Земельна Комісія в короткім часі прийде перед союм зі своїми внесками в тій справі. Правительство заявило, що відноситься прихильно до справи допомоги. Однак селянське населення не може вірити в щирість намірів уряду, коли він одною рукою дає чи обіцяє селянству допомогу дрібною монетою, а рівночасно витягає другу руку, щоби в десяти або в двадцати більше відібрати. Думаю тому, що вже в тих оглядах внесені законопроекти є не на часі і повинні бути відкинені.

Однак незалежно від того, в який час законопроекти внесені, є вони в самій річці повні не обґрунтовані. Уряд твердить, що дотеперішній ґрунтовий податок є за низьким, бо дотеперішні основні оподаткування є за низькі, чисто фіктивні, а поза тим ціни земельних продуктів так зросли, що теперішні пропонувані норми ґрунтового податку не є підвищенням. Оба твердження нестійкі.

В 6 австрійських краях вимірювало ґрунтовий податок на підставі чисто катастрального доходу і при цьому цей обов'язок у Польщі й досі на тих землях, що входили до австрійської держави. На тих землях вносили ґрунтовий податок за Австрію 22,7 проц. чисто катастрального доходу. Тепер пропонує уряд підвищення норми на 83 проц., а фактично по перерахуванні корон на золоті по 1,05 — на 87,15 проц., то є чотирикратно. Уряд доказує, що австрійська норма 22,7 проц. не є дійсною, а фіктивною, що є вона лише ключем для розподілення податку, а колиб навіть ця норма була дійсною, то походить вона з передвоєнних часів, а в міжвоєнні ціни земельних продуктів так підскочили, що пропонувані ґрунтові податки не є зверхніми. Переходячи зокрема до кожного з тих пунктів, що пропонує уряд, що катастральний дохід після австрійського законодавства був чистим реальним, основаним на довголітніх працях і статистичних даних, а до устаткування чисто ката-

стрального доходу з кожної парцелі доходило аж наслідком довголітніх доходжень і праць.

Були найрізномірніші комісії, провірювання на місці, відносно було вносити протести, заміти, жалоби і щойно у висліді того важкого і довгого поступовання було устаткування чисто катастрального доходу для кожної парцелі, для кожного роду культури і класу якості. Правда, походило це з давніх часів, однак через кількадесять літ норм ґрунтового податку ані загальної суми ґрунтового податку не збільшувало. В часі від 1881—1896 р. внісши цілий ґрунтовий податок в Австрії 37,1 мільона гульденів, то є 75 мільонів корон, а від 1896 р. — обнижено його на 70 міль. корон та прийнято підставу, що чистий дохід катастральний з парцелі можна лише зменшити, а ніколи підвищувати. Отже за Австрією була тенденція до

знижки ґрунтового податку а не до збільшення, як тепер у Польщі. А чейже відношення цін селянських до цін фабричних продуктів у 6. Австрії було для селянина кориснішим ніж тепер.

Правдою є, що ціни всіх продуктів є тепер вищі як перед війною, але непомірно більше зросли ціни фабричних продуктів, яких селянин потребує, ніж земельних, які селянин може продати. Міністр скарбу бере за основу перерахування ціну жита. Зовсім неслухно. Жито не є продуктом збуту дрібного селянства, бо дрібне селянство продукує збіжжя лише стільки, скільки само консумує, а весною то з правила докуповує збіжжя і на засів і в часі перепродажу на прожиток. Лише земельна власність продукує збіжжя на збут і лише при великій власності можна приноворити знижку цін збіжжя до податкової норми. Зрештою селянин оплачує крім ґрунтового і державного податку ще й додаткові податки комунальні, дорогові і т. п., так, що про мале обтяження селянства податком, як це твердить міністр скарбу, не може бути й мови. (Докінчеши буда)

В обороні національного майна.

Нарада українців міста Львова в справі „Народнього Дому“.

З ініціативи „Комітету Оборони Національного Майна“ відбулася в неділю, 27. травня п. р. у великій залі Музичного Т-ла ім. Лисенка нарада в справі „Нар. Дому“. Взяло в ній участь понад 100 (сто) запрошених громадян, як представників українських суспільних, культурних, освітніх, наукових та економічних установ Львова.

Нараду відкрив голова „Комітету Оборони Нац. Майна“ д-р Кость Левицький. Провідником наради вибрано рад. Романа Сосновського, його заступником п. Василя Гресюка, а за секретаря покликамо ред. Осипа Боднарчука. Після того реферат виголосив д-р К. Левицький, засвоюючи дотеперішню працю і заходи „Комітету Оборони Нац. Майна“ в справі фондації „Нар. Дім“.

„Комітет Оборони Нац. Майна“ покликано до життя велике віче українців м. Львова, відбуло в дні 11. травня 1926 в приводе наміреної продажі годішнім комісарем Львом Черкавським деяких реальностей „Нар. Дому“. Відпоручники Комітету домагалися у годішнього львівського воєводи д-ра П. Гарабіха, як репрезентанта фондаційної влади: 1) заборони продажі реальностей „Нар. Дому“, 2) усунення комісаріату Льва Черкавського і 3) повернення українському народові через покликання Кураторії, а зокрема з представників українських центральних культурних і наукових установ. В справі продажі д-р Гарабіх дав заспокоюючу відповідь, а в інших двох справах винизав. Мовляв, з Львом Черкавським він не є нерозумно зв'язаний, але усунути зможе його аж тоді, коли Комітет дасть нагайні докази його руйнувочого господарства. Шов торкається української Кураторії, то це справа не його, тільки Варшави.

Продажу деяких реальностей „Нар. Дому“ припинено, але руйнувоча господарка Льва Черкавського далі продовжувалася, чого доказом продаж деревостану в Білді і Костеліві, грубо нижче дійсної його вартості. Висунення цієї справи Комітетом довело до усунення Льва Черкавського з комісарства „Нар. Дому“. На місце усуненого польський уряд призначив комісара „Нар. Дому“ Ярослава Вербицького, директора філії української гімназії у Львові. Таким чином припинено розліт

комісарського руйнування, але справа все-таки не перейшла на шлях нормалізації. Руйнування припинено в значній мірі не через зміну системи і повернення національного майна українському народові, але тільки тому, що на комісарському стільці припадково найшовся чесний чоловік.

У мікноті розбіглися поголоси про наміреній поділу майна „Нар. Дому“ між фондацією Національного Інституту „Нар. Дім“ і „Обществом Нар. Дом“, що в довоєнному періоді адмініструвало майном „Нар. Дому“. З приводу цього відпоручники Комітету заперечували у нового воєводи гр. Петра Борковського проти поділу майна „Нар. Дому“, підкреслюючи, що воно творить нерозривну цілість та що в його основу легли склади всього українського населення Галичини. Приріст майна „Нар. Дому“ не є ніякою спеціальною заслугою адміністратора, себто неіснуючого (розв'язаного австр. урядом) „Общества Нар. Дом“. Відпоручники Комітету застерегали проти трактування справи „Нар. Дому“, як справи політичної з огляду на її виключно культурний характер і поставили домагання остаточного упрямління справи фондації „Нар. Дому“ через покликання постійної Кураторії з представників українських культурних і наукових установ. Зі свого боку Комітет пропонує львівському воєводі прокт фондаційного акту.

Воєвода Борковський погодився з тим, що майно „Нар. Дому“ творить невіддільну фондаційну цілість, признав культурний характер установи, а в кожній справі повинен бути виключений політичний момент, а щодо покликання Кураторії заявив, що це справа складна та що її можна розв'язати в створених умовах тільки так, що він ступив до покликання до упрямління „Нар. Дому“ представників українських установ — так, що вони якісь наважувалися в більшості, а тоді прийдє й черга на фондаційний акт.

Одним з своїх приречень воєвода Борковський не здійснив. Прийняв виборчий період і тоді польський уряд витягнув справу „Нар. Дому“ у виборчу боротьбу. Він у „Нар. Дому“ у виборчу боротьбу зборив з неї премію для русифікаційної фракції, щоби при допомозі засоби „Нар. Дому“ розбити український табір у ви-

По раз 2-ий у Львові.

„ВЕРТЕП НАШИХ ДНІВ“

найновіша серія виборки

дня 1. червня в годині 8-й ввечерю в салі Т-ва Лисенка.

Білетів продается від вітнірка, нум. 2294. Руська 18/1. поверт. 2-3

борчої боротьби. Комісар Я. Вербицького, який не хотів йти на урядові комбінації, примушено до уступлення. Ще перед тим уступив асист. комісар д-р Заміць, який не погоджувався на субвенціювання „Рольничого Союзу“ і „Голоса Народу“, себто на даліше руйнування майна „Нар. Дому“ і повернення його на політичні цілі. Заміць Я. Вербицького і д-ра Заміць польський уряд імежував до них комісарів в особах Михайла Бачинського і І. Липецького, довірених Льва Черкавського.

На інтерв'ю відпоручників Комітету відповіли воєводи Борковський, що між українським і польським урядами існує війна, яка особливо різко виявляється у виборчому періоді. Зовсім природно, що польський уряд мусить в тій війні використовувати всі доступні йому ресурси, а між ними і „Нар. Дім“. Шов торкається обдурення „Нар. Дому“, то воєвода признав, що справді таке обдурення наступило та що на „Роль. Союз“ і „Голос Народу“ за згодою воєводства в комісарському періоді пішло до 150.000 зол.

На противі своїй двоїтливій діяльності „Комітет Оборони Нац. Майна“ не допустив до продажі деяких реальностей „Нар. Дому“, переливши поділ майна „Нар. Дому“ між фондацією й „Обществом“ та відпустив до назмірного обдурення того майна.

Боротьба за нашу національну установу входить у нову фазу. Комітет постановив ще раз заперечувати у воєводстві проти руйнування майна „Нар. Дому“ і продовжувати в безповоротності комісарської провадирії, базуючи довести до упрямління на цій презабіжній справі. З тією метою Комітет утворює у близькій контакт з Українським Парламентарієм Репрезентативним, рахуючи на її допомогу в союмі і сенаті. Після анерування всіх праяжних засобів на внутрішній арені боротьби Комітет постановив внести справу на міжнародну арену, удаючись по оборону до Ліги Націй, згідно Гатрського Трибуналу.

Після того референт пропонує резолюції. В дискусії забирає голос д-р В. Старососівський, а Стефан (проф. Вересовський). На внесення М. Галицького резолюції Комітетом дозвіл і подяку за дотеперішню працю.

РЕЗОЛЮЦІЯ

українців міста Львова в обороні фондації Національного Інституту „Народний Дім“ у Львові:

1. Народа українців міста Львова, зібраних дня 27. травня 1928 р. рішучо протестує проти цього, щоби фондація українського Національного Інституту „Народний Дім“ у Львові, а зокрема затікати цілком повільно нашого народу, замість служити національно-культурним потребам українського народу — стала джерелом експлуатації для політичних альянсів русифікаційних фракцій, на велику шкоду автономного українського народу і галицької землі.

2. Тому українці міста Львова відносять прихильний вплив в обороні своєї також національної установи, що має бути привласненою українському народові та безоглядно домагаються цього, щоби уряд відкинув ті установи, які не мають законних представників, як тільки законними представниками центральних установ культурних і наукових українського народу галицької землі.

3. Тому українці міста Львова домагаються, щоби негайно усунути адміністратора фондації Українського Національного Інституту „Народний Дім“ у Львові.

Ювілей культури.

100-ліття польського національного заведення ім. Оссолінеских.

В подію Львів, переважно польський Львів, а поруч з ним і вся Польща, а подіюди й славянський світ обходили 100-ліття засновки національного заведення ім. Оссолінеских. Національний Інститут ім. Оссолінеских на противі 100-літнього існування відіграв велику роль не лише в польському, але частинно і в українському національно-культурному відродженні. Обіймаючи культурні справи західної Славянщини Інститут ім. Оссолінеских нахочив відомість і в цілці Славянщині. Не дивно, що на ювілей цього Інституту явилися не лише гості з цілої Польщі, представники університетів й наукових установ, але також учні з Чехословаччини, Німеччини і Франції.

З нагоди ювілею відбулася святкова академія в залі університету, найважливіша промова ректора кс. Геротмана про означення цього свята для польської культури. Опісля про заслуги засновника Інституту кс. Йосифа Максиміліана Оссолінеского й його кураторів говорив теперішній куратор Інституту кс. Амарій Любомірський. З черги промовляв директор Інституту Людвік Вернацький, а опісля закордонні представники, а між ними на перший план виступили промови чехів про означення Оссолінеским в культурно-науковому житті славян. В імені Наукового Товариства ім. Шевченка промовляв про український його голова зрад. д-р Карило Студимський, підкреслюючи тим чином, що той Інститут знаходиться на українській землі.

Це була одна українська промова, це був єдиний виступ представників української наукової установи. Ні, був іще другий. Від Національного Інституту „Нар. Дім“ у Львові промовляв (очевидно по польськи) його теперішній комісар Мик. Бачинський. Йогоми прозвучало, що цей ювілей урядові на комісарському стільці „Нар. Дому“ понав в науковій представництві як Цілат у „аіруу“. Одначею дивні і різні речі мусять родитися з того приводу. Національний Інститут „Нар. Дім“, культурно-наукову установу українського народу репрезентує на святі ананійового польського Інституту не учений, не професор, не культурний робітник, словом не представник культури й науки, але малаз-

кий бюрократ, якого люба польської урядової політики плодила на стільці „репрезентанта“, Нар. Дому“. Це справді пасіжик і конфузання, а навіть грубий і непростий чинізм.

Польський Національний Інститут обходив ювілей своєї праці в користь польської культури, а український національний Інститут заводи так полякам замість наукової діяльності зриваючи потанцювати танцювати русофільську газету „Голос Народу“. Ось і вся його „культурно-наукова“ діяльність.

Сором і досада мусить пробити кожного українця з приводу такого „ананійового“ українського національного Інституту „Нар. Дім“ в 100-ліття Оссолінеским.

Знаряддя чужої політики.

Аграрна партія й українське населення Закарпаття.

(Допов. з Праги.)

На 16. і 17. травня ц. р. відбулися аграрна партія ЧСР до Праги велику свідомість народу зі всіх країн республіки. Треба замислитися, що в дні між 15-21. травня відбулася у Празі господарська виставка. Саме на цю виставку приїхало в Закарпаття 4-3 побіди народу. І опісля було пильно за закарпатськими учасниками. Всі вони приїхали з чужими апаратами-приборами на груди. Українського значає ніхто не мав. Тільки українські солони а Яосіа привезли зі собою великий синьо-жовтий прапор. 17. травня мав відбутися демонстраційний похід у Празі попередню Ізмі, а позадку піші. На самім переді мало їхати 80 гупуліа на конях. Тому, що на зорях розбудили гупуліа, щоб ішли по коні (колі були айськові). Гупуліа без свідання і без прапору поїхали за кіньми в пересвідчення що перемістяться і заберуть прапор. Адеже так їм обіцяли. Та не так склалося, як обіцялося. Як підставили гупуліа коней, спілати вже не можна було, прапору виста так. Коли ж бачили українці побачили, що прапору нема, пісали за ним жітніх хлопців. Принесли прапор. Але мукачівці (а мукачівської околиці) підбурені закарпатськими студентами — русотизмами, закарпатським чехом Зайцем та іншими, рішучо заперотестували проти того, щоб нести в похід український прапор. Пришло

до апаратного спору. Студентські українці в „Союзу“, що хотіли нести прапор гронали навіть поліцей. Нарешті зривали мукачівці в чужий прапор з рух і винули десь до якоїсь крамниці. Другого дня перешували гупуліа за прапором всі учасники, та дарма, прапору віде не було. Прийшлося їхати до десь без прапору. Отже в похіді вулицями Праги українського прапору не несли; за те несли підкарпатські українці величезні біланти з тесьнями та російськими житами зарплатою красні. Не помістили отворати на куски на освободженні апарати. „Помогіть бідному Підкарпатському народові!“ (Яке дивно почування апаратиці ці два протилежні собі гасла!) Далі: „Недовольне отримувати всі ці (паль) освободженні апарати!“ — „Зараз будь, Вайні Вудте, Антоїне Швагелі!“ Ці пильні апарати на мою пам'ятку приїхали вранці. Той парід, який найбільше ці всі ішли народів того-славянської республіки, терять від теської влади, несе пильні гасла.

Коліж я главу на закарпатських українських представників і на імені представників, що поруч стояли, то як плакати хотілося. Закарпатці, такі біланти, приїхали на обличчях усіх їх славянських апаратів геральдики. У вишвах убраниях стояли рядами молоді українські дітвара, молоді, але сумні немеси з хреста апарати. Приїшли люди, бо їм казали, бо їх привезли. Відповідали їм всі привітати а примусу і апарати апарати. Між українськими славянськими не було жодного ні одного веселого лица. А коли їм і усміхався, то це був штучний сміх і кризь него було видно сумовити, прибути українську душу. Тільки переїхали підкарпатські українці широкі вулиці Праги аж вийшли на Градчану. Ту все було заспаване народом. Гамір, криж, веселі апарати... А підкарпатські українці стояли на місцях, там де їх поставили як апарати. Все для них чужо. Вайні заграли теський гимн — усі поспівали німця з голос — далі слованський і теський. Хтоєв а поміж народу крикнув: „А закарпатський гимн!“ У відповідь потулося: „Другий!“ (потім) — більше не чути було нічого, бо дальші слова пропали в шумі.

По гимнах апаратували промови. Говорили від чехів, говорили від славян, говорили і від закарпатських українців пан Шеремський. Та його промова могла

ЛЮКА ЛУЦІВ.

Філософ праці.

(У роковини смерті Івана Франка).

Важко є одним словом, чи реченням, відмітити в письменника те „найголовніше“. Коли С. Єфремов підкреслює в М. Коцюбинського „гуманізм“, — то нехтує тим те, що М. Рудницький виділяє на перше місце в автора „Тіней забутих предків“ (якщо бо „гуманізм“ у тія перлини української письменства) своєю формулою „Поет у боротьбі з прозою“. І навпаки. Та всеж такі отсі синтетичні висновки про творчість письменника наближають нас до розуміння його творчості і в одній із тих сочок, в яких зачинений світ даного автора.

Франко, автор „Вічного революціонера“, Франко соціаліст, мав би міститися в підвищеній формулі „філософа праці“. Таж працю ти-чуть під ніс широкому масам ті, які не ною, тільки із неї живуть!

Вже з біографії Франка знаємо, якто він із „осаждою дани“, замурований хлопський хлопчик, тільки своєю працею вийшов на перше місце в класі. Той сам він про це недвозначно висловився: „Як син селянина, вигодуваний твердим, хлопським хлібом, я почував себе до обов'язку віддати працю свого життя тому народові“. Його засадою стало почуття „потреби неастанної праці“, бо „ласки нам ні від кого не ждати“ і „тільки те, що здобудемо своєю працею, те буде справді наше придбання“. Від умираючої матері дістав поет заповіт, що „лиш праця доведе його до людей“.

кілько гимнів виспівав праці автор „Каменяря“?!

Лиш праця ржу лотре, що грудь відає,
Чуття жинє, нечуття заховає,
Непротислазную нору живить.
Лиш в праці мужик виробляє сила,
Лиш праця світ таким, як є, створила,
Лиш в праці варто і для праці жити!

Знаємо всі, що Іван Франко, побіч живої громадської діяльності — він основник дійсного партійного, політичного життя в Галичині — трудився на всіх можливих ділянках письменницької праці. Лірика, епіка, драма, новела, повість, критика, історія літератури, етнографія — фольклор, філософія, соціологія, історія релігії... Переклади наукової й мистецької творчості чи не з усіх європейських мов. Редагування кількох журналів. Велика праця нашого „Каменяря“ побачило шойно тоді, коли Україна спроможеться на повне видання його творів.

Не рожами квітчався його терпистий шлях. Найгірше те, що й свої кидали холоди під ноги. „Важко було нести життя тятар“ та філософ праці не зневірився, в найчорніших хвилях молитися він, просить „хоч краплиночку сили, щоб в бою сильніше стояти“.

Знову а жему ладу дозо,
Та не покину праці а позо,
Робити буду без ушину,
І перестану — як загину!

В часі святочного, ювілейного настрою ось про що говорять споміж землякам-другам ювілянт. „Ще одна велика хвиля української громади, що немислює людей до чорної праці“. Кожний кандидат на отамана чи селянина. „Богдан прийде як сума наших змагань, наших сил“ го-

ді, коли „кожний придатний буде на святе велике діло!“

Кожний може стати Богданом,
Як настане слушний час!

Правда, Франко на початку 80. років очікував скоро визволення українського народу від революції. Та тоді, як вірно пише автор найновішої праці про нашого поета, „розпрошався він з вірою в швидку революцію та недалекий прихід нового соціалістичного життя“. Відтепер, пише тойсам автор, буде для Франка в його пісні „жити“ мати те саме значіння, що „боротися“, те саме, що „працювати“. Тільки через працю міліонів можна дійти до нового життя, тільки праця родить диво, тільки вона дає до життя приладу, дає мету в житті, відриває від буйної фантазії, не дає забувати в мавп'ячих, гоїть віз „Witschner Z-y“ (ст. 68). (Підкреслення мої Л. Л.).

Франко під отією „буйною фантазією“ розуміє „ту формальну релігію, основану на догмах ненависті та класової боротьби“. Він не боїться „прогрішування проти матеріалістичного світогляду“, який раніше сам визнавав. Пізніші події, особливо 1897 рік, коли проти нього ставили колишні „друзі“ — товариші і польської демократії — тільки утвердили повніше Франкове переконання. Поет дивується, „чому в нас так багато відступників, чом рідний стяг не тигне їх до свого?“. Хоч поет-громадянин зневірився в свої суспільні ідеали, та не зневірився в суспільну працю:

Суспільна праця довга, утяжальна,
Зате ж аліана, та головна воля

*) А. Музичка: „Шляхи поетичної творчості І. Франка“. Державне видавництво України. 1927. Одеса, ст. 64.

Одні люди може завоювати без даних
Життя людини.

Поет, що все тільки правду в віці, говорив, не вагається очевидно остверго заявити: „Синтезом усіх ідеальних змагань, будовою, до якої повинні йти всі цеглини, буде ідея повного, нічим не зв'язаного й необмеженого життя й розвою нації“. Все, що йде за рамки нації, це або фарисейство людей, що інтернаціональними ідеями раді би прикрити свої змагання до панування одної нації над другою, або хворобливий романтизм фантазії, що раді би широкими „аселюдськими фразами“ покрити своє духовне відчуження від рідної нації“. („Літ. Н. Вісти.“)

Поет не вдовольняється дешевою демагогією, що опирається головню на заспокоєнні зрібних, матеріальних потреб, зади яких загублюється великі цілі. Єгова каже а поеті „Моїсей“:

Хто вас хлібом нахорить, той праця
З хлібом піде до гною,
Та хто духа нахорить у вас,
Той злізеться зі мною.

І не був це жадний опортунізм супроти важких обетаян життя.

Нам хочеться жити, битися
З противником нам любя праця й рух.
Ми хочем справді плакати, несамамі
Любити, неахитати.

Згадуючи Франка в роковини його смерті чи не найліпшим святочним, у наш час дешевої демагогії та післявоєнного страху перед працею, — повинно бути призадуматися над життєвою філософією Каменяря галицької України та єїнія всеукраїнського духа.

Театри.

Міський великий театр:

8-го т. 7-30 веч. „Заммерал Місто“.
30-го т. 7-30 веч. „Льосентрін“, виступ
Грушинського.

Міський „Театр Новин“:

29-го т. 8 веч. „Леді Шна“ (30 при-
сліжних).
30-го т. 8 веч. „Ліше Ти...“ (30 при-
сліжних).

КІНА.

„Аполло“: „Княжна хитрува“.
„Лек“: „Поліс-нарево“.
„Павло“: „Жорна кабареу і Голі-
Ком“.
„Фатанорган“: „На хвилі життя“.
„Байка“: „Верден“.

3 концертної салі.

Виступ М. Меніньського у Львові.

Ще в жовтні м. року пішла чутка, що
йшли славетні співак Модест Меніньський
приїжджає в Галичину. Та пройшов майже
цілий концертний сезон, а вістка ця не
потвердилася. Щойно недавно принесла
наша преса заповідження концертів на-
шого співака в Галичину. Першим з них і
відбувся 24 травня у Львові. Трирічна
відсутність М. Меніньського з нашою
краєю та наскрізь українська програма,
обновлена неспіваними в нас досі піснями,
ствігала на концерт до салі Т-ва ім. Ли-
сенка величезну масу людей. Такого пе-
репоповнення не бачили ми на концертах
уже давно. Вже два дні перед концертом
були розпродані всі білети й багато наших
провінційальних громадян мусіло в день
концерту відійти з привістю від будинку
Муз. Т-ва ім. Лисенка.

Артиста вважала публіка овалібно зара-
зом при появі його на естраді. Між слуша-
чима в артистом витворилася уже по від-
співанні першої пісні такий тисний і ширий
контакт, який рідко доводиться в таких
випадках обсервувати з тим менше моту-
вати. Відчули не слухачі і голосово зна-
менито диспозований співак, що ступавши
по дошці перерви знов на українській спе-
ці перед українською аудиторією вложив
в українську пісню все, що могло звору-
шити й опанувати українське серце. Цю-
горічий виступ артиста у Львові треба
вважувати до найкращих, які зареєстру-
вала пам'ять слухачів. Не вважало доціль-
ним хвалити та підкреслювати всі вокаль-
ні прикмети нашого артиста, що зберегли
досі повну свіжість і силу, бо у мистця
той мрія, що Меніньський, сходять не на
другий план. У нього це лише засоби до
цього.

Меніньський належить до тих рідких
співаків, що не використовують пісні для
краси голосом, але навпаки голос вико-
ристовують для інтерпретації пісні, точні-
ше для самої пісні, для її змісту. Для на-
шого артиста, як правдивого мистця ми-
стества не існують чисто вокальні, хочби
й як „доплатні“ ефекти такі не раз попу-
лярні серед публіки. При його співі слу-
хач не має часу ні змозги асертати увагу
на голос, його велику силу й прегарну
краску, бо амузений з напруженням слі-
дувати за глибоким, не раз сильно дра-
матичним змістом і вложеним у мінітуру
форму пісні, що все з незрівняною силою
вислову угадується інтерпретацією
Меніньського. Тому то слухачи того співа-
ка в правдиво мистецькою насолодою.

Завдяки цьому навіть пісні, чи деякі
міся якось пісні, що з муз. боку не дуже
то тісно зв'язані з текстом або що взагалі
грішать деякою безвиразністю, набравши
у інтерпретації Меніньського нестакі дна-
ти переконуючої сили вислову. І це є на-
йбільшим і найціннішим з мистецького бо-
ку злутим Меніньського. Вияв він навіть
в „Лісці“ зробив „Лісцю“.

Програма концерту була позитивно одно-
сторонньою. Сум, тут, нудьга, сльози,
кров — ось цей основний змістовий чи
чуттєвий підклад пісень. Але такою могла
бути програма стати лише для чужинця, ні-
коли для українця. Правда, львівська части-
на програми була настроєна на тон від
меланхолічно-сумовитого до трагічного.
Та проте скільки контрастів, яку багату
скало тіней і відтінків позав слухачам
артист. Тим робив він програму досить
різноманітною у виразі. Це відчув кож-
ний, що порівняв лірично-тужливу й таку
чужу пісню Шевченка-Лисенка „По ді-
брому вітер віє“ з піснею тижде авторів
„Огні горять“. Закінчення драми майже
ідемітичне в обох, а який контраст у лі-
ричній виконавці! А яка відмінна сила висло-
ву у співака на підкладі трагедії цього на-
роду як напр. у співах Кошицького-Бар-
анського „Ой поля ви поля“ та Олеси-
Людкевича „Піду — втечу“, який відмін-
ний колорит у пісні про давно-минуле
Шевченка-Лисенка „Гетьмани, гетьмани“
чи „Думі кобзаря“ з опери „Тарас Буль-
ба“. Те саме можна сказати й про інші
пісні — Смицького та Ярославця — у
кожній з них дає співак щось відмінного.
Однією пісню, що своїм жанром і змі-
стом контрастувала з іншими була „Лісця“
Шевченка-Мусоргського, відспіваний з не-
звичайним темпераментом, дарма, що хоч
у композиторській концепції знаменитий
проведений до всіх висновків московським
композитором. Закінчення концерт низкою
народних пісень, що хоч були в примітив-
ному композиторському опрацюванні, то
і в них вложив співак максимум чуття й
глибини побіг граціозності. Розентузізо-
вана публіка змусила артиста до над-

датків (Гречанинова „Смерть“ і „Мій рід-
ний край“).

Акомпаніював апаменито весь час відомий
наш пиїст і композитор дир. Василь
Баранський. По відспіванні М. Менінь-
ський композитор В. Баранського до спі-
вака Кошицького „Ой поля ви поля“ публіка
зробила композиторові ентузіастичну ова-
цію. Загалом концерт нашого великого
співака був правдивим мистецьким пиром.

Учасник.

Дописи.

ГОРОДЕНЩИНА. В неділю, дня 6. трав-
ня 1928 відбувся в Городенці Шевченків-
ський Концерт заходом і силами Музично-
драматичного Тов. „Боян“ у Городенці
при битком набитій салі „Народнього До-
му“. Маса осіб відійшла без білетів. У ве-
ликій скількості прибула дооколична сіль-
ська інтелігенція і селяни. Сцена гарно
прибрана. „Заповіт“ — Кошиця — ви-
слухала зібрана українська громада сто-
ячи — у поважнім настрою. Промова проф.
Центиського дуже гарна. Коли з'явилася
на сцену наша співачка-солістка пані
Ковбузова з Коломиї саль загреміла під
оплески на повітання. Відспівані нею пісні
як „Садок вишневий“ — Лисенка, „Ой ед-
на я одна“ Лисенка, „Поляйте вістоську“
Людкевича і інші надатки при чудовій
аккомпаніменті п-ни Кингінської викли-
кали захоплення так, що співачка мусіла
наддатками впокоювати публіку. Мішані
хори під управою проф. Центиського, а
мужеські під управою дірлента „Бояна“
Михайла Білика — вийшли дуже добре,
слабше вийшла „Гамалія“. Дальшою куль-
мінаційною точкою програми була де-
кламація п-ни Бучовської поезії Богдана
Лепкого. Так з чуттям виголошеної де-
кламації на нашій провінційальній сцені
ми не чули і тому не диво, що і зібрана
публіка, яка звичайно слухає декламації
більше як кончеїсть концертного репер-
туару — цим разом була захоплена декла-
мацією і декламаторка мусіла виголосити
ще й другу з „Великих роковин“ Франка.
З концерту виходив кожний з повним
внутрішнім зволенням. Описав Тов. „Со-
юз Українок“ приготувало для гостей у
салі „Бесіди“ Чайний вечір, який перепа-
талий співом і товариською гутіркою про-
тривав пізно в ніч. Замітне, що концерт
відбувся лише(1) з півгодинним опізнє-
нням. — Учасник.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Стефанія Шавалова, жіночка пові-
тового судді в Мостисках, померла по
короткій а тяжкій недугі дня 21. травня
1928. р. Похорони відбулися у Львові дня
23. травня ц. р. В. П. П. 2102

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського

Театру дир. В. Карабіневича:

Рожитиї:

1. V. Вій.
2. V. Гейша.
3. VI. Циганка Аза.

Рипио:

1. VI. Вій.
2. VI. Барон Кімель.
3. VI. Гейша.

Брошви:

1. VI. Циганка Аза.

Болеті:

1. VI. Барон Кімель.

Стрий:

1. VI. Воскресення.
2. VI. Вихрест.

Синьвідське Вихрест:

1. VI. Вихрест.
2. VI. Вій.
3. VI. Гейша.

Скоже:

1. VI. Воскресення.
2. VI. Вій.
3. VI. Вихрест.
4. VI. Гейша.

Львівський Просвітницький Театр:

Нежирі:

1. V. Ой не тоди Грицю.
2. V. Графиня Маріца.
3. VI. Гейша.

Раса Руська:

1. VI. Гейша.
2. VI. Еспанська Муха.
3. VI. Катерина.

Вступний Іспит на І. курс діт. учит.
семі. Р. III. у Львові вул. Мохнатого
ч. 12 почнеться дня 30. червня ц. р., а на
курсі II-IV. дня 28. червня. Більші ін-
формації подає устно або письменно Лі-
тературна семінарія. 2292 1-3

Виділ Філі Муз. Т-ва ім. Лисенка
в Коломиї розписує отрим конкурс
на кваліфікацію учительську силу гри
на фортепіано. Розуверція після умови.
Зголошення на адресу голови і Романя.
Ставничого кажа, адвокатури в Коломиї,
вул. Замкова ч. 37, найдайте до хітня
червня 1928. За Виділ: Роман Ставничий
голова, д-р Август Задорняк секретар.

Як легко є мати тепер
сніжно біле
білля

ПРИЄМНО є тішитися
все відом свіжого і
прекрасно випраного
білля. Кожна господиня мо-
же нині діяти до знаменитих
результатів, без зайвих
втрат, великої втоми і непри-
ємної метуші дома.

Хто придержується новій системі прання — тріумфує!
З радістю повитали жінки новий рід мила, що виконує
працю людських рук в удосконаленій формі і виключає
тертя білля.

Rinso розпускається скоро в горячій воді. Піна, яку
вигворює є в найвищій мірі активною, і лагідно про-
никає через кожну нитку.

Білля переться . . . коли мокне!

Можна досягнути максимум чистоти без праці і зусилля,

коли перемо білля
намочуючи його в
розчині Rinso. Rinso
пере в пілім того
слова значінію
„основно“, не ослаб-
люючи полотна. Най-
важливіша річ це дбай-
ливо кілька разів
сподоснатися білля.

ДАРОМ ПРІБКА

КУПОН.

До філія „Спільн“ Спільн. Акц. Почтова
Сервіса 479, Головна Почта, Варшава.
Прощу о безплатне призначити мені пробний пакети
Rinso, що вистає на пробне прання.

Ім'я і відомство

Адреса

(Простітьс я читке письмом)

R. S. Hudson Ltd., Anglia

**Комітет Будови Дому Українсько-
го Техніку** подає до відома, що в часі
від 20. III. до 20. V. ц. р. аплинули до
якби такі жертви: 1) Митр. гр. Шен-
тицький 10 дол. ал., — 88 50 ал. 2) Н. Н. (те-
рез тов. Каюфка) 5 ал. 3) Збірка тов.
Колодія в Перемислі на дістку ч. 36.
132 75 ал. 4) Збірка тов. Сорочківського
на дістку ч. 30. 6 ал. 5) Пані Палія в Пе-
ремислі за розпродані значки 30 ал., 6)
Студенти розпродали значки на суму
472 10, — разом 784 35 ал. Комітет скла-
дає жертводавцям ширю подяку.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

БРУНЕТ одружаться в п'яноно, яка
купила капелюх у фірмі Е. Генерт.
Львів, Фредри 9. 2173 2-6

ГОДИННИКИ тільки найліпших фа-
брик репрізілі продає за годинку і
на рати від десятих діт а найліпшою сто-
рою звісна фірма Іван Зельтенрайх.
Львів, пл. Маріїська ч. 5. 2 87-2

ШУКАЮ посади діля. Знаю співи як
перковий так і свісові. Обійму по-
саду в повітовій місті Галичини. Адре-
сувати Адміністрація „Діла“ для 33-12.
2271 1-3

ГЛЯДАЮ діля на селі зі шкідл все-
людних. Могу вести німечку кон-
вертацію і дати початки гри на скрипці.
Займаю кооперацією і заложу пер-
ковий гор. Найкращі порушення. Ви-
лови сиромі. Зголошення до Адміні-
страції під „Педагог“. 2291 2-2

УЧИТЕЛЬКА, кажусть пристійна, з бра-
ку знайомства хоче пізнати певн до-
рогому мужчину до діт 33, пристійного,
на який становити, даєдиної владі в ма-
тричнійній цілі. Листи сати прошу
до Редакції під „Зірка“. 2296 1-1

КООПЕРАТИВА „Праця“ в Сервах
сердешні п. Буртині нетайно по-
шукує фахового негодінника. 2297 1-2

КУХАРКА, господиня солісна, ошадна,
скромні вимоги, потрібна. Дім чей-
ний. Неоплачені писма слати: „Julia-
półka“, Rudnik nad Sanem 2303 1-2

НА час ферії виїжджу з собою іме-
ньським кохати зраз в тарчех в
Людвигіві в Карпатах. Околича нева-
жко гарна, дісна, купелі в Скні. За-
лізнична станія Вигода коло Позилі.
Вліпних інформацій уділіть І. Бортез,
Людвигівка, п. Неділі. 2295 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специалет надат лєтініа, серда і жидудя

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

1058 Пересвітлення Рентгеном. 21-31

Конкурс.

Філія Сільського Господаря
в Яворові приймає від 1. липня
1928 р. інженера агронома. Винаго-
рода після умови. Зголошення зі
свідченнями стати: Філія Сільсько-
го Господаря в Яворові (Народний
Дім) до 15. липня 1928. — ВИДІЛ.

Подяка.

В глибокій смутку подишею різні
ба. п. Іван Яблонського, висказує певн
дорогому ширю подяку всім, що віддали
посядишу прислугу Покійному. В першу
чергу дякуємо Впр. о. мітратові Бачин-
ському, Впр. о. мітр. Баранові і о. хл.
Ковальському за відправлення панахиди
і випровадження домодини. Впр. о. праз.
О. Писецькому, о. Е. Бачинському і о. М.
Ладі за відправлення домодини на
кладонині, а зокрема о. Е. Бачинському
за прашаний слова над могилою Покій-
ника, а о. Лв. Семичилові за відпече-
вання Покійника в часі нехоті і від-
правлення панахиди. Ширю дякуємо пер-
ковому брату при архієпископській
церкві св. Юра у Львові і всім, що взяли
участь в похороні. Жити о. Ладі і всім о.
Львів, дня 22. травня 1928. 2301